

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani
(judecător Violeta Chisilița)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
(judecători Nelea Budăi, Ion Muruianu, Valeriu Efros)

Î N C H E I E R E

02 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în următoarea componență
Președintele completului
Judecători

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Luiza Gafton

examinând admisibilitatea recursului declarat de Calistru Rodica, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Bordei Tudor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Calistru Rodica împotriva Editurii „Aramis Print” SRL, Roșca Adrian și Marcu Vasilica, privind recunoașterea dreptului de autor, constatarea încălcării dreptului de autor, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de Calistru Rodica, menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15 mai 2017,

c o n s t a t ă :

La 09 noiembrie 2015, Calistru Rodica a depus cerere de chemare în judecată împotriva Editurii „Aramis Print” SRL cu privire la constatarea încălcării dreptului de autor și repararea prejudiciului material și moral (f.d. 3-4, vol. I).

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, în anul 1988, a publicat la Chișinău, în prima ediție, lucrarea (text și compoziție) „Fantezie, Dibăcie, Creație. Aplicații cu materiale din natură”, editura „Literatura artistică”, în tiraj de 30 000 exemplare, care ulterior, în anul 1991 fost reeditată în tiraj de 75 000 exemplare.

A relatat că, în anul 2003, de către Editura „Aramis Print” SRL, autorii Roșca Adriana și Marcu Vasilica, i-a fost încălcat dreptul de autor prin copierea, fără permisiune, a fragmentelor din textul lucrării „Fantezie, Dibăcie, Creație. Aplicații cu materiale din natură”, inclusiv unele compoziții și titlul ei la elaborarea lucrării „Aplicații cu materiale din natură”, editată în anul 2003 și reeditată în anul 2007.

Reclamantul a explicat că, Editura „Aramis Print” SRL și-a asumat toate drepturile în exclusivitate asupra apariției editoriale „Aplicații cu materiale din natură”, care a fost pusă în

vânzare, inclusiv în librăriile din Republica Moldova și prin intermediul magazinului virtual www.edituraaramis.ro.

A mai menționat că, prin încălcarea dreptului său de autor, Editura „Aramis Print” SRL i-a adus prejudicii considerabile, deoarece mulți cititori, care nu cunosc adevărul, vor crede că ea a plagiat, cu atât mai mult că au fost reproduse cele mai expresive imagini din lucrarea ce-i aparține cu drept de autor, fapt care i-a îngrădit posibilitatea de a o reedita.

Reclamanta a solicitat recunoașterea dreptului de autor asupra operei „Fantezie, Dibăcie, Creație. Aplicații cu materiale din natură”; constatarea încălcării dreptului de autor de către Editura „Aramis Print” SRL, autorii Roșca Adriana, Marcu Vasilica; repararea prejudiciului prin stabilirea despăgubirilor în mărime de 100 000 euro, obligarea Editurii „Aramis Print” SRL să introducă rectificările convenite în opera „Aplicații cu materiale din natură” și publicarea în presă sau anunțarea într-un alt mod despre restabilirea dreptului său violat; interzicerea publicării operei „Aplicații cu materiale din natură” și încetarea distribuirii ei, repararea prejudiciului moral în mărime de 100 000 euro și încasarea cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamanta Calistru Rodica și-a concretizat de mai multe ori pretențiile invocate în cererea de chemare în judecată, astfel că, în final, a solicitat constatarea încălcării dreptului de autor de către editura „Aramis Print” SRL, Roșca Adriana, Marcu Vasilica; repararea prejudiciului cauzat de către pârâții Roșca Adriana, Marcu Vasilica și Editura „Aramis Print” SRL prin încasarea compensației în valoare de 500 000 lei pentru încălcarea drepturilor de autor morale încălcate și anume dreptul la paternitate, dreptul la nume, dreptul la respectarea integrității operei, dreptul la divulgarea operei, dreptul la retractarea operei; repararea prejudiciului cauzat de către pârâtul, Editura „Aramis Print” SRL, pierderi, inclusiv beneficiul ratat, suportate de partea lezată și perceperea profitului obținut ilegal de pârâți, prin încasarea despăgubirilor în valoare de 350 000 euro; repararea prejudiciului moral cauzat de către editura „Aramis Print” SRL, pierderi, inclusiv beneficiul ratat, suportate de partea lezată și perceperea profitului obținut ilegal de pârâți, prin încasarea unei compensații în valoare de 350 000 lei; obligarea Editurii „Aramis Print” SRL să introducă rectificările convenite în opera „Aplicații cu materiale din natură” și publicarea în presă sau anunțarea într-un alt mod despre restabilirea dreptului violat; interzicerea publicării operei „Aplicații cu materiale din natură” și încetarea distribuirii ei; recuperarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani din 15 mai 2017, cererea de chemare în judecată depusă de Calistru Rodica a fost respinsă (f.d. 53, 78-87, vol.II).

Nefiind de acord cu hotărârea adoptată, la 25 mai 2017, Calistru Rodica a depus cerere de apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani din 15 mai 2017 și emiterea unei noi decizii prin care acțiunea depusă să fie admisă integral (f.d. 77, 132-134).

Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, prin decizia din 16 noiembrie 2017, a respins apelul declarat de Calistru Rodica și a menținut hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani din 15 mai 2017 (f.d. 148-155, vol. II).

Instanțele ierarhic inferioare a conchis că presupusele fapte prejudiciabile, plagiarea prin copierea, fără permisiune, a fragmentelor din textul lucrării, editarea în anul 2003 și

distribuirea operei plagiate a avut loc pe teritoriul României, iar drept consecință, examinarea prezentului litigiu este de competența instanțelor judecătorești din România.

Prima instanță în hotărârea adoptată a explicat faptul că nici una din instanțele Republicii Moldova, nu sunt competente să judece acțiunea depusă de Calistru Rodica, deoarece toate faptele prejudiciabile care fundamentează acțiunea acesteia, s-au produs pe teritoriul României.

Instanța de apel a considerat absolut fondate concluziile instanței de fond în acest sens, întrucât art. 459 alin. (4) Cod de procedură civilă, prevede expres că instanța sesizată va verifica din oficiu competența sa de a soluționa pricina cu element de extraneitate și în cazul în care va constata că nu este competentă nici ea și nici o altă instanță a Republicii Moldova, va respinge cererea.

La 21 februarie 2018, Calistru Rodica, prin intermeiul reprezentantului său, avocatul Teodor Bordei, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15 mai 2017, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cerințele lui Calistru Rodica să fie admise integral (f.d. 191-194).

În susținerea recursului, reprezentantul recurentului a indicat că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt pasibile de casare, deoarece acestea au fost emise cu încălcarea normelor de drept procedural și anume în ceia ce privește încălcarea competenței instanțelor de judecată ale Republicii Moldova în procesele cu element de extranietate.

Opinează că la examinarea cauzei, instanțele judecătorești nu au aplicat legea carea trebuia să fie aplicată și anume nu a fost aplicată Convenția de la Bruxelles din 27 septembrie 1968, Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 și Tratatul de asistență juridică reciprocă dintre Moldova și România, potrivit cărora în litigiile care apar din relațiile civile delictuale și cvazidelictuale, acțiunea poate fi examinată în instanța de la locul unde a fost cauzat prejudiciul.

Verificând argumentele invocate de către recurent în cererea de recurs, pe baza materialelor din dosar, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Calistru Rodica, prin intermeiul reprezentantului său, avocatul Teodor Bordei este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 16 martie 2018 Curtea Supremă de Justiție a expediat intimațiilor o copie a cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii copiei respective (f.d. 196, vol. II).

Până la examinarea cauzei, intimații nu au depus referințe la cererea de recurs, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat. Prin urmare, având în vedere că nu au fost prezentată în referințe în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acestora.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit scrisorii de însoțire nr. 16253 (f.d.170, vol. II), decizia Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 a fost expediată în adresa participanților la proces la data de 15 decembrie 2017. Având în vedere că din materialele dosarului judiciar se atestă faptul că scrisoarea prin care a fost expediată decizia nominalizată este datată cu 21 decembrie 2012, iar din afirmațiile reprezentantului recurentului rezultă că acesta a recepționat scrisoarea la 22 decembrie 2017, recursul depus la 21 februarie 2018 se consideră a fi declarat în termen.

În conformitate cu art. 433 lit. c) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

În speță, recursul a fost înaintat de Calistru Rodica, prin intermeiul reprezentantului său, avocatul Teodor Bordei în temeiul mandatului avocațional nr. 0970251 din 28 marie 2016 (anexat la materialele dosarului judiciar (f.d. 104, vol. I)), astfel temeiul stipulat de art. 433 lit. c) Cod de procedură civilă nu are incidență.

Potrivit art. 433 lit. d) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

La caz, completul relevă că nici temeiul prevăzut de art. 433 lit. d) Cod de procedură civilă nu este aplicabil.

Luând în considerare cele constatate supra, completul conchide că recursul nu poate fi considerat inadmisibil în baza temeiurilor enumerate la art. 433 lit. b), c) sau d) Cod de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului raportor cu privire la încadrarea celor invocate în recurs în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2)-(4) Cod de procedură civilă, completul constată existența temeiului de inadmisibilitate stipulat la art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă.

Conform art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Potrivit art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Conform art. 432 alin. (3) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă prevede că, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Aceste dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a 2-a, Cap. XXXVIII, Cod de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește în exclusivitate probleme de drept material și procedural, verificându-se legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

Astfel, sarcina instanței de recurs la această etapă este de a verifica temeiurile recursului și argumentele privind caracterul ilegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În speță, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate. Iar din conținutul cererii de recurs rezultă că, în mare parte, recurentul a reluat criticile formulate în fazele procesuale anterioare, asupra cărora instanța de apel și instanța de fond s-au pronunțat cu suficientă putere de convingere, iar invocarea pretinselor încălcări admise de instanța de apel și prima instanță nu sunt suficient de fundamentate și nu au vocația de a conduce la modificarea soluției în prezenta cauză civilă.

Completul evidențiază că, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedura de examinare a admisibilității unui recurs în materie civilă trebuie să corespundă în principiu garanțiilor unui proces echitabil, consfințite de art. 6 din CEDO, în special cu referire la dreptul de acces liber la justiție și la dreptul subsecvent de a fi audiat de o instanță judecătorească (hotărârile Delcourt contra Belgiei din 17 ianuarie 1970 și Erfar-Avef contra Greciei din 27 martie 2014).

În acest context, completul reține că dreptul unei persoane de acces liber la justiție poate fi limitat, inclusiv prin instituirea procedurii de examinare a admisibilității recursului, or prin însăși natura lor, condițiile pentru examinarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile stabilite pentru o cale de atac ordinară. Asemenea rigori urmăresc scopul de aplicare și interpretare unitară a legislației și îndeplinesc funcțiile de administrare eficientă a justiției, fiind în deplină concordanță cu art. 6 din CEDO (hotărârea Trevisanato contra Italiei din 15 septembrie 2016).

Completul reține că obligația de a motiva un act judecătoresc poate varia în funcție de natura actului în cauză (hotărârea Hansen contra Norvegiei din 2 octombrie 2014), iar în concepția CtEDO, nu se impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes” (hotărârea Nersesyanyan contra Armeniei din 19 ianuarie 2010).

Potrivit art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din considerentele nominalizate și având în vedere faptul că instanțele ierarhic inferioare au examinat cauza sub toate aspectele, cu respectarea normelor de procedură și aplicarea corectă a legii materiale, iar în esența lor, argumentele principale ale recursului, care sunt similare argumentelor invocate în instanța de apel, au fost verificate minuțios la judecarea cauzei în ordinea de apel și în prima instanță, completul ajunge în mod unanim la concluzia de a considera recursul declarat de Calistru Rodica, prin intermeiul reprezentantului său, avocatul Teodor Bordei ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 433 lit. a) și 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Calistru Rodica, prin intermeiul reprezentantului său, avocatul Teodor Bordei se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului

Ala Cobăneanu

Judecători

Dumitru Mardari

Luiza Gafton